ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ НОМИДАН ХАЛ КИЛУВ КАРОРИ

Қарши шахри

2024 йил 16 июль

Қарши туманлараро иқтисодий суди судьяси А.Муқумова раислигида, судья ёрдамчиси Б.Давлятов котиблигида, даъвогар «Индорама Агро» масъулияти чекланган жамияти хорижий корхонасининг жавобгар "ADHAM QIZI PARIZOD" фермер хўжалигидан 52 621 753 сўм асосий қарз ундириш ҳақидаги даъво аризаси юзасидан ишни даъвогар вакили С.Исомов (2024 йил 3 июндаги ишончнома асосида) иштирокида (жавобгар иштирокисиз) суд биносида очиқ суд мажлисида кўриб чиқиб, қуйидагиларни

аниклади:

даъвогар «Индорама Агро» масъулияти чекланган жамияти хорижий корхонаси (бундан буён матнда даъвогар деб қайд этилади) судга даъво аризаси билан мурожаат қилиб, жавобгар "ADHAM QIZI PARIZOD" фермер хўжалиги (бундан буён матнда жавобгар деб қайд этилади) ҳисобидан 52 621 753 сўм асосий қарз ва суд харажатларини ундиришни сўраган.

Суд мажлиси муҳокамасида иштирок этган даъвогар вакили қайта ҳисоб-китоб амалга оширилганда жавобгарда қарздорлик аниқланмаганлигини маълум қилиб, қонуний қарор қабул қилишни сўради.

Суд мажлиси вақти ва жойи тўғрисида тегишли тарзда хабардор килинган бўлса-да, жавобгар суд мажлисига келмади.

Ўзбекистон Республикаси Иктисодий процессуал кодекси (бундан буён матнда – ИПК деб юритилади)нинг 170-моддасига асосан, суд ишни жавобгар вакилининг иштирокисиз кўриб чикишни лозим топди.

Суд, ишда иштирок этган тарафнинг тушунтиришларини тинглаб, иш хужжатлари ва мавжуд далилларни ўрганиб чиқиб, уларни бахолаб, қуйидаги асосларга кўра даъвогарнинг даъво талабларини қаноатлантиришни рад этишни лозим топади.

Иш хужжатларидан аниқланишича, даъвогар ва жавобгар ўртасида 2021 йилда 5405-сонли пахта хом-ашёсини етиштириш ва етказиб бериш тўгрисидаги (контрактация) шартнома тузилган.

Шартноманинг 1.1-бандига асосан "Хўжалик" (жавобгар) "Харидор" (даъвогар)га шартноманинг 1.2 ва 1.4 бандларида кўрсатилган микдорда пахта хом-ашёсини етиштириш ва етказиб бериш мажбуриятини олган, "Харидор" эса пахта хом-ашёсини қабул қилиш ва шартномада келишилган суммада ҳақ тўлаш мажбуриятини олган.

Шартноманинг 1.2-бандига асосан "Хўжалик" (жавобгар) 2022 йил ишлаб чиқарилган бизнес-режаси асосида 32 гектар ер майдонида 76,8 тонна пахта хом-ашёсини даъвогарга етказиб бериш мажбуриятини олган.

Шартномага асосан жавобгар 77 537 кг махсулот етказиб берган.

Мажбурий ижро бюроси томонидан даъвогар хисобидан жавобгарнинг солиқ қарздорлиги учун 141 849 355 сўм пул маблағи ечиб олинган. Натижада жавобгарнинг даъвогар олдида қарздорлиги юзага келган.

Даъвогарнинг қарздорликларни тўлаш ҳақидаги талабномалари жавобгар томонидан оқибатсиз қолдирилган.

Натижада ушбу низо келиб чиқиб, даъвогар судга даъво аризаси билан мурожаат қилган.

Даъво талабини каноатлантиришга асослар мавжуд эмас.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодекси (кейинги ўринда — ФК деб юритилади)нинг 8, 234-моддаларига кўра мажбуриятлар шартномадан, зиён етказиш натижасида ҳамда ушбу Кодексда кўрсатилган бошқа асослардан келиб чиқади.

ФКнинг 236-моддасида мажбуриятлар мажбурият шартларига ва конунчилик талабларига мувофик, бундай шартлар ва талаблар булмаганида эса иш муомаласи одатларига ёки одатда куйиладиган бошка талабларга мувофик лозим даражада бажарилиши, 237-моддасида мажбуриятларни бажаришдан бир томонлама бош тортишга йул куйилмаслиги, 333-моддасида эса карздор айби булган такдирда мажбуриятни бажармаганлиги ёки лозим даражада бажармаганлиги учун, агар конунчиликда ёки шартномада бошкача тартиб белгиланмаган булса, жавоб бериши белгиланган.

ФКнинг 437-моддасига асосан махсулот етказиб бериш шартномасига мувофик тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланаётган махсулот етказиб берувчи сотувчи шартлашилган муддатда ёки муддатларда ўзи ишлаб чиқарадиган ёхуд сотиб оладиган товарларни сотиб олувчига тадбиркорлик фаолиятида фойдаланиш учун ёки шахсий, оилавий мақсадларда, рўзғорда ва шунга ўхшаш бошқа мақсадларда фойдаланиш билан боғлиқ бўлмаган бошқа мақсадларда фойдаланиш учун топшириш, сотиб олувчи эса товарларни қабул қилиш ва уларнинг ҳақини тўлаш мажбуриятини олади.

ФКнинг 465-моддасига мувофик, контрактация шартномасига мувофик, кишлок хужалиги махсулотини етиштирувчи кишлок хужалиги махсулотини кайта ишлаш ёки сотиш учун бундай махсулотни харид киладиган шахсга тайёрловчига шартлашилган муддатда топшириш (топшириб туриш) мажбуриятини олади, тайёрловчи эса бу махсулотни кабул килиш (кабул килиб туриш), унинг хакини шартлашилган муддатда белгиланган бахода тулаш (тулаб туриш) мажбуриятини олади.

Мазкур ҳолатда жавобгар томонидан шартномавий мажбуриятлар тўлиқ бажарилиб, даъвогарга режадаги 76,8 тонна пахта хом-ашёси ўрнига 77,5 тонна — ортиғи билан топширилган.

Шунингдек, даъвогар вакили судга маълумотнома такдим этиб, даъвогар томонидан кайта хисоб-китоб амалга оширилганда жавобгарда карздорлик аникланмаганлиги маълум килинган.

ИПКнинг 118-моддасига мувофик, суд харажатлари ишда иштирок этувчи шахсларнинг каноатлантирилган даъво талаблари микдорига мутаносиб равишда уларнинг зиммасига юклатилади.

"Давлат божи тўғрисида"ги Қонунга кўра иктисодий судларга бериладиган мулкий хусусиятга эга даъво аризаларидан даъво бахосининг 2 фоизи микдорида, бирок базавий хисоблаш микдорининг 1 бараваридан кам бўлмаган микдорда давлат божи тўланиши керак.

Юқоридагиларга кўра суд, даъвогарнинг даъво талабини қаноатлантиришни рад этишни, олдиндан тўланган суд харажатларини даъвогар зиммасида қолдиришни лозим топади.

Ўзбекистон Республикаси Фукаролик кодексининг 8, 234, 236, 237, 333, 437, 465-моддаларини ҳамда Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 66, 118, 128, 170, 176-180, 186,192-моддаларини қўллаб, суд

карор килди:

даъвогарнинг даъво талабини қаноатлантириш рад этилсин. Давлат божи ва почта харажати тўланганлиги инобатга олинсин.

Мазкур ҳал ҳилув ҳарори устидан у ҳабул ҳилинган кундан эътиборан бир ой ичида шу суд орҳали Ҳашҳадарё вилоят судининг иҳтисодий ишлар бўйича судлов ҳайъатига апелляция тартибида ёки ҳонуний кучга кирган ва апелляция тартибида кўрилмаган ҳал ҳилув ҳарори устидан у ҳонуний кучга кирган кундан эътиборан олти ой ичида кассация тартибида шикоят берилиши (протест келтирилиши) мумкин.

Судья А.Мукумова

